

Odškodnina neobdavčeni ali obdavčeni dohodek po ZDoh-2

Mihael Kranjc

Odškodnina je kar se da oziroma dobi :

- **za poravnavo škode**
- *za uporabo, obrabo*

*Kot dohodek iz oddajanja premoženja v najem se obdavčujejo nadomestila v zvezi z oddajanjem premoženja v najem, ki vključujejo tudi premije, nadomestila, **odškodnine** in podobne dohodke... (75. člen ZDoh-2)*

- *za storitev, delo...*

Škoda je tisto kar nastane kot posledica zmanjšanja količine, kakovosti, vrednosti kake dobrine; tudi sprememba določenega stanja na slabše.

odškodnina ≠ zavarovalnina

Odškodnina

*Odškodnino obširno obravnava
Obligacijski zakonik (OZ),
v členih od 164 do 183.*

Ločiti je treba:

- Odškodnino za povrnitev **premoženjske škode** (vzpostavitev prejšnjega stanja in denarna odškodnina; odškodnina za uničeno stvar, odvzeto na nedovoljen način; odškodnina v obliki denarne rente; navadna škoda in izgubljeni dobiček)*
- Odškodnino za povrnitev **nepremoženjske škode** (za telesne, duševne bolečine, zmanjšanja življenjske aktivnosti, skaženosti, razžalitve, okrnitve svobode, smrti bližnjega, strah. Lahko tudi v primerih, da ni premoženjske škode)*

Obravnava tudi v:

- *Zakonu o gospodarskih družbah (ZGD-1);*
- *Zakonu o delovnih razmerjih (ZDR-1);*
- *Stvarnopravnem zakoniku (SPZ);*
- *Zakonu o zavarovalništvu (ZZavar-1)*

Zakon o dohodnini (Zdoh-2)

Odškodnine so (kot oproščene) večinoma obravnavane v 27. členu:

Dohodnine se ne plača od:

*1.odškodnine **neupravičeno obsojenim in priprtim** v skladu z zakonom, ki ureja kazenski postopek;*

*2.odškodnine upravičencem po zakonu, ki ureja povrnitev škode osebam, **okuženim z virusom HIV zaradi transfuzije** krvi ali krvnih pripravkov in odškodnine upravičencem po zakonu, ki ureja prepoved proizvodnje in prometa z **azbestnimi izdelki** ter zagotavljanje sredstev za prestrukturiranje azbestne proizvodnje v neazbestno;*

*3.odškodnine po zakonu, ki ureja plačilo **odškodnine žrtvam vojnega in poveljnega nasilja** in podobne odškodnine, ki jih žrtve vojnega in poveljnega nasilja prejmejo iz tujine;*

Zakon o dohodnini (Zdoh-2)

4. odškodnine, prejete v skladu z zakonom, ki ureja **denacionalizacijo** in zakonom, ki ureja **izvrševanje kazenskih sankcij**, v obliki nadomestnega premoženja, vrednostnih papirjev ali v denarju, če vrnitev premoženja ni mogoča;
5. odškodnine **na podlagi sodbe sodišča zaradi osebnih poškodb (telesnih poškodb, bolezni ali smrti) ali škode na osebnem premoženju**, vključno z zamudnimi obrestmi, razen odškodnine, ki predstavlja nadomestilo za izgubljeni dohodek.

Med navedene odškodnine je mogoče šteti **tudi** odškodnine zaradi osebnih poškodb ali poškodovanja osebnega premoženja, izplačane **na podlagi sodne ali izvensodne poravnave**, ki ni sklenjena zaradi prikritja pravega namena strank, in če odškodnina ne presega utemeljenega in razumnega zneska, ki je običajen za odškodnine, izplačane na podlagi sodb sodišča v podobnih primerih;

Zakon o dohodnini (Zdoh-2)

6. odškodnine **žrtvam kaznivih dejanj** po zakonu, ki ureja odškodnine žrtvam kaznivih dejanj, razen odškodnine, ki predstavlja nadomestilo za izgubljeni dohodek;
7. denarne odškodnine za **nepremoženjsko škodo**, prejete v skladu z določbami zakona, ki ureja varstvo pravice do sojenja brez nepotrebnega odlašanja;
8. pravično zadoščenje, razen v delu, ki predstavlja nadomestilo za izgubljen dohodek, zaradi **kršitve pravic iz Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin** in Protokolov k tej Konvenciji, ki obvezujejo Slovenijo, ki je bilo prisojeno s sodbo Evropskega sodišča za človekove pravice ali se ga je Republika Slovenija zavezala izplačati v enostranski izjavi, v prijateljski ali izvensodni poravnavi, ki je bila podana oziroma sklenjena z namenom zaključka postopka pred Evropskim sodiščem za človekove pravice.

Zakon o dohodnini (Zdoh-2)

Poleg navedenih je oproščeno tudi:

*1. denarna pomoč, ki jo posameznik prejme zaradi **naravne in druge nesreče ali odškodnino za škodo, ki jo povzročijo prostoživeče živali ali zavarovane prostoživeče živalske vrste**, določeno v skladu s posebnimi predpisi; (26. člen)*

*2. 50% zneska **obresti na obveznice**, ki jih je upravičenec prejel kot **odškodnino v skladu z zakonom, ki ureja denacionalizacijo**. Če je upravičenec po navedenem zakonu mrtev ali razglašen za mrtvega pred dnem pravnomočnosti odločbe o denacionalizaciji, se za upravičenca štejejo njegovi dediči, ki jim je Slovenski odškodninski sklad oziroma Slovenska odškodninska družba izročila obveznice na podlagi pravnomočnega sklepa o dedovanju. (82. člen)*

Zakon o dohodnini (Zdoh-2)

Ostale odškodnine izplačane fizičnim osebam so obdavčene...

37. člen ZDoh-2

Dohodek iz delovnega razmerja vključuje zlasti...

... (5.) nadomestilo, ki ga zagotovi delodajalec na podlagi dogovora z delojemalcem zaradi kateregakoli pogoja v zvezi z zaposlitvijo ali zaradi spremembe v pogojih v zvezi z zaposlitvijo, vsako izplačilo delodajalca v zvezi s prenehanjem veljavnosti pogodbe o zaposlitvi, vsako izplačilo zaradi prenehanja zaposlitve in podobni prejemki,...

VSL II Cp 2798/2013 z dne 21.07.2016

Jedro:

Odškodnina za izgubljeni dohodek je po določbi 5. točke 27. člena ZDoh-2 obdavčljiva - od nje se plača dohodnina. Obračun akontacije in plačilo v korist javnih prihodkov mora izvršiti izplačevalec obdavčljivega dohodka. Ta je v konkretnem primeru tožena zavarovalnica. Tožnica je torej upravičena do odškodnine za izgubljeni dohodek v neto znesku.

To velja tako v primerih, ko pride do izgube dohodka iz redne zaposlitve (kot na primer v zadevi II Ips 361/2010) ali iz dela na črno (ni pa v takem primeru obremenitve odškodnine s prispevki za socialno varnost po določbah Zakona o prispevkih za socialno varnost, ki se obračunavajo od plač oseb, ki so v delovnem razmerju v Republiki Sloveniji).

VDSS Pdp 860/2015 z dne 11.02.2016

Jedro:

*Pri **odškodnini za neizkoriščene dni tedenskega počitka** gre za odškodnino za premoženjsko škodo, do katere je upravičen delavec, ker ni mogel izrabiti prostih dni počitka. Ker je tožniku nastala škoda, je v skladu s splošnim načelom odškodninskega prava potrebno z odškodnino vzpostaviti stanje, kakršno bi bilo, če mu tožena stranka ne bi onemogočila izrabe tedenskega počitka. V tem smislu je torej tožnik upravičen do neto zneska, ki pa ni nič drugega kot znesek neto plače za 8-urni delovnik.*

Vendar pa tožnik v pritožbi zmotno meni, da mu pripada neto znesek odškodnine, ker so bili ob izplačilu plače že plačani prispevki in davki v skladu z Uredbo. Neto plača, ki jo tožnik prejema na misiji v skladu z Uredbo, predstavlja zgolj osnovo za izračun odškodnine, do katere je upravičen zaradi neizrabe tedenskega počitka.

VDSS Pdp 860/2015 z dne 11.02.2016

Jedro:

Tožniku pripada neto znesek, ker je potrebno vzpostaviti stanje pred nastankom škode in torej ne zato, ker je tožena stranka od plače že odvedla prispevke in davek (akontacijo dohodnine).

Pripadnik SV je upravičen do zneska odškodnine, ki predstavlja neto znesek plače, pomnožen s številom neizkoriščenih dni tedenskega počitka, po predhodnem odvodu prispevkov in davka.

Za pritožbeno rešitev zadeve je bistveno, da tožnik v primarnem tožbenem zahtevku ni zahteval predhodnega obračuna in odvoda davka in prispevkov na (neto) znesek oziroma od zneska, ki ga je uveljavljal v plačilo. Zato pritožbeno sodišče v tem delu pritožbi ni moglo ugoditi, saj tožniku ni moglo dosoditi (neto) zneska brez predhodnega obračuna in odvoda davka in prispevkov, ker tožnik tega ni zahteval. Pritožbeno sodišče bi torej s takšno odločitvijo tožniku priznalo več, kot je zahteval.

VDSS Pdp 860/2015 z dne 11.02.2016

Jedro:

Zato **kljub temu, da je tožnik upravičen do neto zneska odškodnine v višini 3.657,60 EUR in ne bruto zneska v tej višini, tožniku ni moglo prisoditi neto zneska**, saj bi morale toženi stranki v takem primeru naložiti tudi obračun in odvod davka in prispevkov. Zato je pritožbeno sodišče v tem delu pritožbo zavrnilo in potrdilo izpodbijani del sodbe sodišča prve stopnje.

VDSS Pdp 710/2016 z dne 16.02.2017

Jedro:

Odškodnina za neizkoriščene dni tedenskega dopusta predstavlja po naravi odškodnino za premoženjsko škodo, od katere je potrebno obračunati in plačati ustrezne prispevke in davek.

Sodišče je izdalo sodbo na podlagi pripoznave in sodbo, s katerima je razsodilo, da je tožena stranka dolžna v korist tožeči stranki obračunati bruto znesek odškodnine za neizkoriščene dni tedenskega počitka od neto osnove 3.388,00 € ter od bruto zneska odškodnine odvesti pripadajoče davke in prispevke, v roku 8 dni po prejemu pisnega odpravka sodbe, ...

VDSS Pdp 1025/2014 z dne 29.01.2015

Jedro:

Tožeča stranka zaradi potreb stečajnega upravitelja po koordinaciji proizvodnje v stečajnem postopku ni mogla izkoristiti dopusta. Ker tožeča stranka iz razlogov na strani tožene stranke ni mogla koristiti letnega dopusta, je upravičena do odškodnine za neizkoriščen letni dopust.

Tožena stranka je dolžna tožeči stranki obračunati bruto plače oziroma razliko v bruto znesku 2.678,82 EUR ter ji po odvodu davkov in prispevkov izplačati neto plače oziroma razliko skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi...

...Tožena stranka tudi neutemeljeno očita sodišču prve stopnje, da je sodba, še posebej glede odškodnine za neizkoriščen letni dopust, popolno presenečenje. Na podlagi izpovedi tožeče stranke (l. št. 45) in stečajnega upravitelja (priloga k C2) je sodišče prve stopnje pravilno ugotovilo, da tožeče stranke objektivno ni mogla izkoristiti letnega dopusta.

VDSS Pdp 812/2009 z dne 7.10.2009

Jedro:

*Pogodba o poslovnem sodelovanju ima takšno vsebino, da je ne bi sklenil noben resen subjekt na trgu. Realizacija pogodbe bi za eno izmed strank pogodbe z veliko verjetnostjo pomenila uvedbo stečaja. Tudi pogodbeni cena je povsem nerealna, nerealna je možnost odstopa od pogodbe. Vse navedene okoliščine dokazujejo, da je pogodba o poslovnem sodelovanju **navidezna pogodba, sklenjena le za potrebe pridobitve odškodnine zaradi izgubljenega dobička.***

Tožbeni zahtevek za plačilo odškodnine zaradi izgubljenega dobička ni utemeljen, saj iz navidezne pogodbe, ki med pogodbenima strankama nima pravnega učinka, nastanka dobička niti ni mogoče pričakovati.

VDSS Pdp 875/2012 z dne 14.02.2013

Jedro:

Od zneska pogodbene kazni je delodajalec dolžan odvesti še davke in prispevke (enako, kot npr. velja za znesek dosojene odškodnine za premoženjsko škodo).

Enaka pravila za obračun in odvod davka in prispevkov veljajo tako glede plačila plače kot glede drugih izplačil iz oziroma v zvezi z delovnim razmerjem, razen tistih izplačil, ki se po zakonu izrecno ne vštevajo v davčno osnovo (npr. odškodnina za nepremoženjsko škodo). Glede na določila Zakona o dohodnini in Zakona o socialnih prispevkih je tožena stranka od zneska pogodbene kazni dolžna obračunati in odvesti davek in prispevke za socialno varnost in tožniku nakazati le za odvedene zneske znižani znesek, skupaj z zakonskimi zamudnimi obrestmi.

VDSS Pdp 1450/2014 z dne 6.07.2015

Jedro:

Tožena stranka je od odškodnine po 118. členu ZDR dolžna plačati davke in prispevke in nato tožniku izplačati neto znesek.*

Odškodnina na podlagi 118. člena ZDR je izplačilo delodajalca v zvezi s prenehanjem veljavnosti pogodbe o zaposlitvi, ki se po 5. točki 1. odstavka 37. člena ZDoh-2 šteje za dohodek iz delovnega razmerja. Prenehanje pogodbe o zaposlitvi na podlagi sodbe sodišča je eden od načinov prenehanja veljavnosti pogodbe o zaposlitvi. Ta odškodnina ni zajeta med prejemke, od katerih se dohodnina ne plača (5. točka 27. člena ZDoh-2), saj ne gre za odškodnino zaradi osebnih poškodb ali škode na osebnem premoženju, pač pa za posebno vrsto odškodnine namesto reintegracije, ki se šteje v izplačilo v zvezi s prenehanjem veljavnosti pogodbe o zaposlitvi.

Povprečenje – 120. čl. ZDoh-2

Zavezancu, ki je prejel dohodek iz delovnega razmerja na podlagi sodne odločbe za preteklo leto ali več preteklih let se dohodnina odmeri od neto letne davčne osnove – ki vključuje tudi dohodek iz preteklih let – po posebej izračunani povprečni individualni stopnji zavezanca.

Povprečna stopnja se izračuna ob upoštevanju stopenj dohodnine iz 122. člena tega zakona in letne davčne osnove iz 109. člena tega zakona, ki se zmanjša za 80% davčne osnove od dohodka iz preteklih let ter za zneske olajšav iz 111. člena, prvega in drugega odstavka 112. člena, 113. člena, prvega in drugega odstavka 114. člena in 117. člena tega zakona.

III Ips 16/2016 z dne 13.6.2017

Jedro:

Ob pravilni izpolnitvi najemne pogodbe bi tožeča stranka glede na pogodbeni dogovor o obračunavanju DDV upoštevala davčno zakonodajo toženi stranki zaračunala DDV, ta pa bi ji ga plačala.

S tem pa premoženje tožeče stranke ne bi bilo povečano za znesek v višini DDV, saj je DDV davek, ki pripada državi, ne pa davčnemu zavezancu ali davčnemu plačniku, ki je njegovo plačilo prevalil na svojega sopogodbenika.

*(13. člen Pravilnika o izvajanju ZDDV
Od odškodnin se ne obračunava in
ne plačuje DDV.)*

Hvala!

Mihael Kranjc
miha@sasa.si